

Rybár István
1886 — 1971

Nagy halottja van a magyar geofizikának: 1971. november 18-án R Y B Á R István Egyesületünk tiszteletbeli tagja, a Munkaérendrend ezüst fokozata és az Eötvös Loránd emlékérem tulajdonosa, Eötvös Lorándnak hosszú éveken keresztül közvetlen munkatársa és kutatásainak méltó folytatója, elhunyt.

Rybár István 1886. május 7-én, Budapesten született. Iskoláit, beleértve az egyetemet is, itt végezte, majd a göttingai egyetemen Voigt Waldemar intézetében tovább képezte magát. Eötvös munkáiba már 1908-ban bekapcsolódott. Eleinte az Eötvös-ingával végzett terepmérésekben vett részt, 1912-ben Eötvös tanársegédje, majd adjunktusa, s 1915-ben az egyetem magántanára lett. Eötvös halála után Eötvös tanszékét Eötvös régebbi munkatársa, Tangl Károly kapta; Rybárt viszont rövidesen — 1922-ben — a gyakorlati fizika ny. r. tanárává, Tangl Károly halála után pedig 1924-ben Eötvös tanszékének, a kísérleti fizika tanszékének a tanárává nevezték ki, s itt 1950-ig működött. Nyugalomba helyezése azonban nem jelentette munkájának a megszakítását, hanem inkább az eredeti munkaterülethez való hatékonyabb visszatérést: még ugyanazon évben, 1950-ben az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet tudományos tanácsadója lett, s mint ilyen dolgozott itt 75 éves koráig, 1961-ig.

Nyugalomba vonulása után is tevékenyen részt vett a Magyar Geofizikusok Egyesületének életében, amelynek alapító, tiszteleti és elnökségi tagja volt. Az Egyesület 1971 nyarán tartott elnökségi ülésén e sorok írójának jutott az a megtiszteltetés, hogy az Egyesület nevében a 85 éves Pista bátyánkat felköszönthesse. Akkor nem sejtettük, de nem is sejtettük, hogy alig néhány hónap múlva halálát kell gyászolnunk. A Magyar Geofizikusok Egyesülete, a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet és az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt nagy halottjának búcsúztatása december 1-én volt a Farkasréti temetőben.

Rybár István tudományos munkássága igen nagy területet ölel fel. Értékes tanulmányai vannak pl. a spektrálanalízis és fényvisszaverődés terén. Legnagyobb jelentőségűek azonban — népgazdasági szempontból is — az Eötvös-inga továbbfejlesztései voltak; az automatikusan regisztráló Eötvös—Rybár-inga, az Auterbal

inga nemzetközi viszonylatban is hírnévre tett szert. Nem kevésbé fontosnak és nagyjelentőségűnek bizonyult 1954-ben készült E 54 ingája is, amely 1958-ban (egy másik magyar geofizikai műszerrel együtt) elnyerte a brüsszeli világkiállításon a geofizikai műszerek Grand Prix-jét. Tudományos érdemei elismeréséül a Magyar Tudományos Akadémia 1918-ban levelező, s 1931-ben rendes tagjává választotta. Az átszervezés következtében az Akadémia tanácskozó tagja lett, s 1952-ben kandidátusi fokozatot kapott. Nagy elégtételt és örömet jelentett számára, hogy tudományos elismeréséül kérése és külön vizsga nélkül, az Akadémia 1957-ben a fizikai tudományok doktorává minősítette.

Rybár István neve a magyar geofizika történetével elválaszthatatlanul összeforrt, s ez nevét és munkásságát az utánunk következő generációk számára is híven megőrzi!

Tárczy-Hornoch Antal

*

Great sorrow has befallen the Hungarian geophysics: on the eighteenth of november, 1971, István RYBÁR, Honorary Member of the AHG, holder of the "Silver Medal of Work" and of the "Roland Eötvös Memorial Medal" who participated for a long time in Eötvös' work and later continued it, deceased.

István Rybár was born in Budapest, 7, May, 1886. Here he got his education — including the academic career. He performed his postgraduate work in the Institute of Waldemar Voigt, Göttingen, Germany.

1908 is the year when he rendered his first services to Eötvös. In the beginning he was in charge of the field measurements. In 1912 he was appointed to the Department of Experimental Physics of the University "Péter Pázmány" (the present University "Roland Eötvös") as lecturer, later as Assistant Professor and Associate Professor.

He did not follow Eötvös in the Chair immediately for it had been offered to Károly Tangl, an earlier associate of Eötvös, while István Rybár was appointed as full time Professor of Practical Physics in 1922. After the death of Tangl, however, in 1924 István Rybár followed him in the Chair of the Experimental Physics until his retirement in 1950.

His retirement actually meant an active "retirement" to his original activity. In the same year he became a Scientific Adviser of the ELGI where he worked until his age of 75, in 1961.

Even after his final retirement he actively participated in the life of the AHG, being its foundation, honorary and presidential member.

In a Presidential Session in 1971 the undersigned had the honour to congratulate to the 85th birthday of our *Uncle Pista*. Nobody thought then that in a few months we are to mourn for him.

The funeral sponsored by the AHG, ELGI and NOGT took place on the first of December, 1971.

His scientific activity covered a wide range, including spectrum analysis and optical geometry. The most significant achievement of his, however, was — economically too — the development of the Eötvös torsion balance. The automatic *Autербal* has gained international recognition. Another type: the E 54 was awarded with the Grand Prix of Geophysical Instruments at the World Exhibition of Brussels, in 1958.

As an acknowledgement he was elected in 1918 as Corresponding Member, and in 1933 as Ordinary Member of the Academy of Sciences.

The name of István Rybár has become inseparable from the history and development of the Hungarian geophysics and it will pass through times for generations to come.

Antal TÁRCZY-HORNOCH

<p>Weikko Aleksanteri Heiskanen 1895 — 1971</p>

W. A. HEISKANEN professzor 1971. október 23-án meghalt. Emlékét kegyelettel megőrizzük.

M. Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet

*

Professor W. A. HEISKANEN deceased on the 23-th of October, 1971. We keep his memory in deep reverence.

Hungarian Geophysical Institute Roland Eötvös

**GEOPHYSICAL TRANSACTIONS
VOL. XX.**

CONTENTS

<i>Bisztricsány E.</i> : Crustal layer thickness determination from coda waves (Supplement 1)	11
<i>Bodoky T.</i> : Investigation of interpolation procedures (No 1-2)	17
The effect of dip of the reflecting boundary in the stacking of common-depth-point channels (No 3-4)	37
The effect of changes in waveform upon CDP summation (No 3-4)	79
<i>Bodoky T.-Korvin G.-Liptai I.-Sipos I.</i> : An analysis of the initial seismic pulse near underground explosions (No 3-4)	7
<i>Bodoky T.-Polcz I.</i> : How the number of coverages affects the attenuation of multiples in common-depth-point stacking (No 3-4)	73
<i>Bodoky T.-Szeidovitz Zs.</i> : The effect of normal correction errors on the stacking of common-depth-point traces (No 3-4)	47
<i>Göncz G.-Zelei A.</i> : Recursion band filters and their design (No 3-4)	59
<i>Gróh E.-Karas Gy.-Korvin G.-Lendvai K.-Sipos J.</i> : Computation of synthetic seismograms from acoustic log (No 1-2)	39
<i>Korvin G.-Lux I.</i> : An analysis of the propagation of sound waves in porous media by means of the Monte Carlo method (No 3-4)	91
<i>Meskó A.-Zsellér P.</i> : Approximation of the optimum-filters used in seismic data processing (No 3-4)	29
<i>Posgay K.-Korvin G.-Vincze J.</i> : Concepts of seismic digital instrumental and methodological development in the ELGI (No 1-2)	9
<i>Stomfai R.</i> : On the unambiguity of gravitational and magnetic body-calculations (No 1-2)	61
<i>Tárczy-Hornoch A.</i> : Some contributions to Hungarian magnetic declination data in historical times (Supplement 1)	7
<i>Tátrallyay M.</i> : Latitude-dependence of micropulsation-periods (Supplement 1)	15
<i>Varga P.</i> : Analysis of ter-diurnal tidal gravity variations in Tihany (Supplement 1)	19
<i>Zilahi Sebess L.-Körös I.</i> : Computer processing and representation of multi-layer geoelectric sounding curves (No 1-2)	41

**GEOFIZIKAI KÖZLEMÉNYEK
XX. KÖTET**

<i>Bisztricsány Ede</i> : Kéregvastagság-meghatározás kódahullámokból (1. Pótfüzet) ...	11
<i>Bodoky Tamás</i> : Interpolációs eljárások vizsgálata (1-2. sz.)	21
A visszaverő felület dőlésének hatása a közös mélységpontos csatornák összegezésénél (3-4. sz.)	45
A beérkezések alakváltozásainak hatása a közös mélységpontos összegezésnél (3-4. sz.)	89
<i>Bodoky Tamás-Korvin Gábor-Liptai István-Sipos József</i> : Robbantással keltett nyomáshullámok jellemzőinek vizsgálata (3-4. sz.)	27

<i>Bodoky Tamás—Polcz Iván</i> : A fedésszám és a többszörös refrakciók csillapításának kapcsolata közös mélységpontos összegezésnél	77
<i>Bodoky Tamás—Szeidovitz Győzőné</i> : A normálkorrekció hibáinak hatása a közös mélységpontos csatornák összegezésénél (3—4. sz.)	56
<i>Göncz Gábor—Zelei András</i> : Rekurzív sávszűrők tervezése (3—4. sz.)	67
<i>Gróh Edina—Karas Gyula—Korvin Gábor—Lendvai Károly—Sipos József</i> : Szintetikus szeizmogram számítása akusztikus lyukszelvényből (1—2. sz.)	37
<i>Korvin Gábor—Lux Iván</i> : Hanghullámok terjedésének vizsgálata porózus közegben Monte Carló módszerrel (3—4. sz.)	98
<i>Meskó Attila—Zsellér Péter</i> : A digitális szeizmikus adatfeldolgozásban alkalmazott optimumszűrők közelítéséről (3—4. sz.)	35
<i>Posgay Károly—Korvin Gábor—Vincze János</i> : Digitális szeizmikus műszer- és módszerfejlesztés az FLGI-ben (1—2.sz.)	15
<i>Stomjai Róbert</i> : A gravitációs és mágneses hatószámítás egyértelműségéről (1—2. sz.)	49
<i>Tárczy-Hornoch Antal</i> : Néhány megjegyzés a mágneses deklináció régi magyarországi értékeihez (1. Pótfüzet)	7
<i>Tátrallyay Mariella</i> : A pulzációk szélességfüggése (1. Pótfüzet)	15
<i>Varga Péter</i> : A harmadnapí gravitációs árapály vizsgálata Tihanyban (1. Pótfüzet)	19
<i>Zilahi Sebess László—Körös István</i> : Sokréteges elektromos szondázási görbék gépi számítása (1—2. sz.)	46

СОДЕРЖАНИЕ ТОМА XX ЖУРНАЛА «ГЕОФИЗИЧЕСКИЙ БЮЛЛЕТЕНЬ»

<i>Э. Бистричань</i> : Определение мощности земной коры по кодовым волнам (Дополнит. выпуск 1)	11
<i>Т. Бодоки</i> : Исследование методов интерполяции (№ 1—2)	22
О влиянии наклона отражающей поверхности при суммировании записей по методу ОГТ (№ 3—4)	46
Влияние изменений формы записанных колебаний при суммировании по методу ОГТ (№3—4)	89
<i>Т. Бодоки—Г. Корвин—И. Линтай—Й. Шипом</i> : Анализ характерных свойств продольных волн, возбужденных взрывами (№ 3—4)	27
<i>Т. Бодоки—И. Польц</i> : Связь степени подавления кратных отражений с кратностью перекрытий при суммировании по методу ОГТ (№ 3—4)	78
<i>Т. Бодоки—Ж. Сейдовиц</i> : О влиянии погрешностей динамических поправок на суммирование записей ОГТ (N° 3—4)	57
<i>П. Варга</i> : Анализ третьедневных гравитационных приливов в Тихане (Дополнит. выпуск 1)	19
<i>Г. Гёнц—А. Зелли</i> : Разработка рекурсивных полосных фильтров (N° 3—4)	68
<i>Э. Гро—Дь. Карли—Г. Корзин—К. Лендваи—Й. Шипош</i> : Вычисление синтетических сейсмограмм по кривым акустического каротажа (№ 1—2)	23
<i>Л. Зилахи Шебеш—Л. Кэрши</i> : Вычисление многослойных кривых электрического зондирования на ЭВМ (№ 1—2)	47
<i>Г. Корвин—И. Лукс</i> : Анализ распространения звуковых волн в пористой среде по методу Монте Карло (№ 3—4)	101
<i>А. Мешко—П. Желлер</i> : Об аппроксимации оптимальных фильтров, применяемых при цифровой обработке сейсмических данных (№ 3—4)	35
<i>К. Пошгаи—Г. Корвин—Я. Винце</i> : Разработка цифровой сейсмической аппаратуры и методики в ЭЛГИ (№ 1—2)	16
<i>А. Тарци-Хорнох</i> : Некоторые замечания к величинам магнитного склонения, полученным в Венгрии в древние времена (Дополнит. выпуск 1)	7
<i>Р. Штомфай</i> : Об однозначности решения обратной задачи гравиметрии и магнитометрии (1—2)	61
<i>М. Татральчи</i> : Зависимость пульсаций от географических широт (Дополнит. выпуск 1)	15

Az „ERDÖL-ERDGAS-ZEITSCHRIFT (MARITIME ROHSTOFFGEWINNUNG)“ nek a moszkvai 1971. évi 8. Olaj-Világkongresszusára készült különkiadása a „Kőolaj- és földgáz Európában”.

Neves szerzők (Prof. Dr. H. Boigk, A. Caspari okl. bányamérnök, Dr. H. U. Hark és H. Schöneich bányászati főfelügyelő) tájékoztatnak a szárazföldön, valamint az európai selfterületeken folyó kutatások legújabb állásáról. A beszámolókat számos térkép és grafikon egészíti ki. Egyéb időszerű témák, többek között: előkészítés és szállítás (Dr. N. G. Graf mérnök), automatizálás a kőolaj- és földgáztermelésnél (Fr. Schlemm mérnök) stb.

A különkiadás angol nyelven készült, valamennyi tájékoztatónak német- és orosz-nyelvű összefoglalója is van.

Ára: 84.— ö.S., (12.— DM, Urban-Verlag, 1041, Bécs, pf. 116).

„Erdöl und Erdgas in Europa“ Sonderheft der ERDÖL-ERDGAS-ZEITSCHRIFT (MARITIME ROHSTOFFGEWINNUNG) zum 8. Welt-Erdöl-Kongress Moskau 1971. Namhafte Autoren (Prof. Dr. H. Boigk und Dipl. Berging. A. Caspari sowie Dr. H.-U. Hark und Bergoberinspektor H. Schöneich) berichten über den neuesten Stand der Explorationen auf dem Festland und in den Schelfgebieten Europas. Die Beträge sind mit zahlreichen Karten und Graphiken ausgestattet. Weitere aktuelle Themen sind u.a. Aufbereitung und Transport (Dr. Ing. N. G. Graf) sowie die Automatisierung bei der Förderung von Erdöl und Erdgas (Ing. Dr. Fr. Schlemm).

Das Sonderheft ist in englischer Sprache herausgegeben, alle Beiträge enthalten zusätzlich deutsche und russische Zusammenfassungen.

Preis: ö.S. 84,— (DM 12,— Urban-Verlag, 1041 Wien, Postfach 116.)

„Oil and Gas in Europa“ special edition of the ERDÖL-ERDGAS-ZEITSCHRIFT (MARITIME ROHSTOFFGEWINNUNG) for the 8th World Oil Congress, Moscow 1971. Distinguished authors (Prof. Dr. H. Boigk, A. Caspari Ph. D. in mining engineering and mine superintendent H. Schöneich) report on the newest results of explorations in European inland and shelf-regions. The papers are supplemented with numerous maps and diagrams. Of considerable interest are discussions of recent topics in oil and gas processing and transportation (N. G. Graf Ph. D. in eng.) and automatization (Fr. Schlemm Ph. D. in eng.).

The special edition is published in English, with German and Russian summaries for each paper.

Price: Ö.S. 84,— (DM 12, Urban-Verlag, 1041 Wien, POB 116).

«Нефть и Газ в Европе» (Erdöl und Erdgas in Europa) является отдельным выпуском журнала „Erdöl-Erdgas-Zeitschrift (Maritime Rohstoffgewinnung)“ изданным по поводу 8-го мирового Конгресса по нефти, состоявшегося в 1971 г. в г. Москве.

Выдающиеся авторы (проф. д-р Х. Боигк, и горн. инж. А. Каспари, а также д-р Х. У. Харк и главный горный инспектор Х. Шэнеих) дают информацию о настоящем состоянии разведочных работ, проводящихся на суше и в шельфовых областях Европы. Работы сопровождаются рядом карт и графических материалов. Прочие актуальные темы, рассматриваемые в выпуске: подготовка месторождений, транспорт (инж. д-р Н. Г. Граф), автоматизация в области разработки нефтяных и газовых месторождений (инж. Фр. Шлемм) и т. п.

Отдельный выпуск издан на английском языке и все работы имеют резюме на немецком и русском языках.

Цена: 84 австр. шиллинга (DM 12.— Urban-Verlag, 1041 Wien, Postfach 116)

If you want to advertise in our paper (circulating in 55 countries), please call on our Editorial Office: Budapest, XIV., Columbus u. 17-23. Tel: 632-835.

Postal address: Budapest, 70, P.O.B. 35, Cables: ELGI, Budapest.

* * *

Please mention *Geophysical Transactions* when answering advertisers.

* * *

The *Geophysical Transactions* is a quarterly and can be subscribed at *Kultura* Foreign Trading Company, Budapest, I., Fő u. 32.

При желании опубликовать объявления в нашем журнале, циркулирующем в 55 странах, просьба обратиться к редакции по адресу: Budapest. XIV, Columbus u, 17-23, телефон: 632-835. Почтовый адрес: Budapest, 70, pf, 35, Телеграфиный адрес: ELGI, Budapest

* *

При ответе на объявления просьба ссылаться на «Геофизический буллетень».

* *

Подписка на журнал «Геофизический буллетень» принимается в Внешнеторговом предприятии «Культура», г. Будапешт.

Почтовый адрес: Budapest I, Fő u, 32,

Ha hirdetni óhajt 55 országban cirkuláló lapunkban, szíveskedjék Szerkesztőségünket megkeresni. Budapest, XIV., Columbus u. 17-23. Telefon: 632-835. Levélcím: Budapest, 70 pf. 35. Távirati cím: ELGI, Budapest.

* * *

Ha hirdetésünkre válaszol, szíveskedjék a *Geofizikai Közleményekre* hivatkozni.

